

СЕРЕДА, 11 ЛЮТОГО 2004 року, № 12 (10767) (Ціна договірна).

СЛАВЕТНІЙ БИТВІ — 60

ВETERANAM ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ,
УСІМ ЖИТЕЛЯМ КОРСУНЬ-ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Щиро вітаю вас з 60-річчям переможного завершення Корсунь-Шевченківської битви, яка по праву дістала назву "другий Сталінград".

Ця визначна дата увібрала в себе подих минулого та барви оновленого життя. У небаченому за своїми масштабами військовому протиборстві прославили себе тисячі й тисячі захисників Вітчизни. За мужність, героїзм та відвагу 103 воїни були удостоєні звання Героя Радянського Союзу, понад 4 тисячі нагороджені орденами і медалями, а частинам і з'єднанням, які найбільше відзначились у боях, присвоєно почесні найменування "Корсунських".

У велику перемогу над фашизмом вагомий внесок зробили жителі міста і району. Понад 20 тисяч корсунчан воювали на фронтах, 6,5 тисячі з них не повернулися до рідних домівок. Понад 18 тисяч ваших земляків відзначено орденами і медалями, 5 стали Героями Радянського Союзу, а двоє — повними кавалерами ордена Слави.

Мужність і стійкість людей в часи воєнного лихоліття та післявоєнної відбудови були і будуть прикладом для нинішнього та наступних поколінь, а всенародна вдячність визволителям житиме у віках.

Вклоняючись своїм славним попередникам, пам'ятаймо, що наш обов'язок зробити все, щоб ратні подвиги батьків назавжди збереглися у пам'яті майбутніх поколінь.

У цей святковий день бажаю всім жителям міста і району міцного здоров'я, щастя і благополуччя. Нехай незгасне світло Перемоги зігриває вас і додає сил та наснаги для добрих справ в ім'я Вітчизни і миру!

Володимир ЛИТВИН, голова Верховної Ради України.

Музей історії Корсунь-Шевченківської битви береже пам'ять про вікопомний подвиг народу.

Сердечно вітаю ветеранів Великої Вітчизняної війни, усіх жителів району із знаменною подією — 60-річчям завершення Корсунь-Шевченківської битви, що увійшла в історію як "другий Сталінград", мала велике стратегічне значення у ході Великої Вітчизняної війни, визволенні України від німецько-фашистських загарбників.

Перемога у битві, визволення рідного краю дали ціною великих зусиль і жертв, здобуті завдяки героїзму радянських воїнів, вагомій допомозі їм з боку місцевого населення. Схиляю голову перед пам'яттю героїв, котрі віддали життя за очищення рідної землі від фашистських поневолювачів. Висловлюю глибоку вдячність і шану усім фронтовикам, учасникам Великої Вітчизняної війни, працівникам тилу, підпільникам, ветеранам праці, котрі наблизили день Перемоги, а потім в короткий строк підняли із руїн колгоспи, МТС, підприємства Корсунь-Шевченківського краю.

Шлю жителям району і міста сердечні вітання, мої щирі побажання міцного здоров'я, миру і благополуччя, радісних, світлих днів життя.

З повагою Сергій ТЕРЕЩУК,
народний депутат України.

ШАНОВНІ КОРСУНЧАНІ!

Вікопомною датою в історію району ввійшов день 17 лютого 1944 року — завершення Корсунь-Шевченківської битви. Вона стала провісником близького визволення всієї України і країн Європи від фашистських загарбників. Звитязна перемога далася нелегкою ціною, величним героїзмом рядових воїнів і полководців, партизанів і підпільників, населення.

Яскравим прикладом патріотизму став подвиг жителів села Квіток. Понад 600 жінок, підлітків, стариків вийшли у мороз і хурделицю будувати укріплення, понад 500 взяли у руки зброю. Протягом п'яти днів вони спільно з воїнами утримували оборону. Ворог не пройшов, але двісті селян полягло на полі бою.

Цей подвиг воїнів та наших земляків увічнено у назвах сучасних вулиць міст та сіл області, обелісках та меморіалах.

Оцінюючи сьогодні, зазираючи у майбутнє, ми знов і знов звертаємося із словами глибокої подяки і шану до тих, хто подарував нам можливість жити й творити, і низько схиляємо голови перед світлою пам'яттю тих, хто віддав своє життя заради щасливого майбутнього держави. Ми вчимося у ветеранів волі до перемоги, подоланню труднощів, відповідальності за долю свого народу.

Зичимо всім корсунчанам щастя, благополуччя, здоров'я. Хай повсякчас будуть з вами надія, віра у добро, у завтрашній день. Успіхів вам у всіх справах на благо Вітчизни!

Вадим ЛЬОШЕНКО,
голова облдерж-адміністрації.

Геннадій КАПРАЛОВ,
голова обласної ради.

ШАНОВНІ УЧАСНИКИ КОРСУНЬ-ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ БИТВІ, ВETERANИ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ, КОРСУНЧАНІ!

Сердечно вітаємо вас з 60-ю річницею переможного завершення Корсунь-Шевченківської битви.

Шістдесятний раз перемога приходить до нас світлою радістю і болючими спогадами про тих, хто поліг у горнилі війни.

Священна корсунська земля повита безсмертям народу. Кожен з двадцяти п'яти днів історичної битви народжував нові імена героїв. Численні пам'ятники, стели, знаки, обеліски нагадують про високу ціну здобутої перемоги.

Блискуча перемога над фашистськими поневолювачами на корсунській землі ввійшла в історію Великої Вітчизняної війни як зразок високої доблесті, мужності, героїзму воїнів — захисників Вітчизни, що призвело до оточення і знищення великого ворожого угруповання, оснащеного всіма видами бойової техніки.

Свідченням немеркнучого ратного подвигу воїнів є нагородження міста Корсуня-Шевченківського орденом Вітчизняної війни 1-го ступеня.

Низько схиляючи голови перед пам'яттю тих, хто ціною свого життя захистив рідну землю від фашизму, висловлюємо щирі вдячності учасникам битви, ветеранам Великої Вітчизняної війни, партизанам і підпільникам, всім жителям району, які в роки воєнного лихоліття стійко боролися з ворогом.

Ваш подвиг навіки у вдячній пам'яті нащадків.

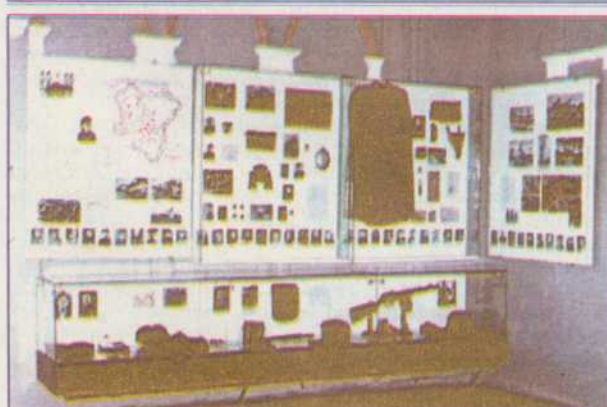
Ваше героїчне минуле, дорогі ветерани, шановні корсунчани, мужність у роки суворих випробувань, наполеглива праця у мирний час — яскравий приклад того, як треба любити і берегти рідну землю.

Щиро бажаємо вам міцного здоров'я, щастя, миру, добра і злагоди, успіхів у праці на благо України.

Вічна пам'ять полеглим у боях за свободу і незалежність нашої Батьківщини, вічна слава всім, хто здобув Перемогу!

Олександр ГАНЖА,
голова районної державної адміністрації.

Олександр КРОТ,
голова районної ради.

В експозиції музею історії Корсунь-Шевченківської битви

Біля музею на майданчику радянської військової техніки періоду Великої Вітчизняної війни.

ВКЛОНІМОСЬ ПОДВИГУ,

У грудні 1981 року за мужність і відвагу, виявлені жителями в боротьбі з фашистськими загартниками в роки Великої Вітчизняної війни, м. Корсунь-Шевченківський нагороджено орденом Вітчизняної війни першого ступеня.

На знімку: В.В. Щербигський прикріплює орден на прапор міста (травень, 1982 р.).

Корсунь-Шевченківська операція

Маршал Радянського Союзу І. КОНЄВ

В Корсунь-Шевченківській операції радянське військове мистецтво знову отримало гору над військовим мистецтвом гитлерівського генералітету.

Своєрідність Корсунь-Шевченківської операції полягала в тому, що вона розгорталася надзвичайно маневрено. В ході операції широко практикувалося перегрупування військ. Ударні угруповання підсилювалися за рахунок військ, які діяли на менш активних ділянках фронту. Їх знімали з неатакованих ділянок і перекидали залежно від обставин то на зовнішній, то на внутрішній фронт оточення.

Цей маневр відіграв, безперечно, значну роль в успішному проведенні операції. Подібні бойові дії завжди приховують в собі можливість виникнення різного роду несподіванок. Тому маневрування резервом є одним з найважливіших завдань командування.

Корсунь-Шевченківська операція дуже складна і в той же час дуже цікава як в тактичному, так і в оперативному відношенні. Маючи багато спільного з битвою під Сталінградом, зокрема за формами маневру і рішучістю дій, вона відрізняється незаперечними особливостями.

Операція проходила без паузи. Ще в ході боїв на багатьох ділянках наші війська завдавали ударів з метою розітнути і знищити угруповання ворога

по частинах. Тоді, коли кільце ще тільки стискалось, вже велися активні наступальні дії по знищенню окремих пунктів опору ворога.

Слід відзначити, що в динаміці битви оточені війська противника не тільки оборонялися, а й безперервно маневрували, атакували, не раз намагалися прорвати кільце та з'єднатися з силами, що підтягувалися для порятунку оточених.

Коридор, що роз'єднував обидва ворожі угруповання, в найвузточному місці сягав 12 км. З'єднання противника, які завдавали ударів із зовнішнього фронту, у складі 14 дивізій, з яких 8 танкових, починаючи з другого дня операції, протягом 20-22 днів, тобто до ліквідації ворога, безперервно атакували, прагнувши врятувати оточене угруповання Штеммермана.

Співвідношення сил в цій операції на всіх її етапах було майже однаковим, а по танках ворог мав перевагу, особливо на зовнішньому фронті оточення.

Проте нам вдавалося утворювати перевагу в силі за рахунок ударних угруповань, які діяли на певних напрямках для розтину оточеного ворога і відбиття атак на зовнішньому фронті кільця. Так що вивчення характеру дій всіх командних інстанцій в цій операції також заслуговує на увагу.

В ході битви широко

застосовувалися і нищівні удари, і маневрування, і перегрупування, і вихід у тили противника. Війська діяли стрімко, виявляли стійкість в обороні і наполегливість у наступі.

Ліквідація Корсунь-Шевченківського виступу і угруповання, що його обороняло, усунула небезпечку удару по флангах і тилах військ 1-го і 2-го Українських фронтів, чим забезпечила маневр радянських військ вздовж фронту.

В результаті успішного завершення операції противник був остаточно відкинтий від Дніпра, а всі його надії на відновлення оборони по середній течії річки були поховані.

Корсунь-Шевченківська операція переконливо засвідчила, що Радянська Армія володіє вищою формою оперативного маневру — оточенням. В історії Великої Вітчизняної війни це була третя велика операція на оточення. В майбутньому радянське командування ще не раз з неабияким успіхом застосовувало цю форму оперативного маневру.

Окрилені перемогами на фронтах, натхненні підтримкою всього радянського народу, наші воїни бились самовіддано і вміло. Кожен бій породжував подвиги і нових героїв.

(*Военно-исторический журнал*, №2, 1969г.)

ЗА МУЖНІСТЬ І ВІДВАГУ

Більше ста воїнам Червоної Армії за участь у Корсунь-Шевченківській битві було присвоєно звання Героя Радянського Союзу, серед них:

УКОЛОВ

МИХАЙЛО ВАСИЛЬОВИЧ,

лейтенант, командир 4 стрілецької роти 861 стрілецького полку 294 стрілецької дивізії 52 армії.

10 лютого 1944 р., наступаючи, рота лейтенанта Уколова зустріла сильний опір противника. Уміло і швидко організувавши оборону, М.Уколов поламав плани німців. Бійці роти перейшли в контратаку, успішно переслідуючи ворога, увірвалися в с.Черепин, де знищили близько 20 німецьких солдатів, захопили 2 ручних кулемети та інші трофеї.

(З нагородного листа М.В.Уколова)

ЧИКОВАНІ

ВАХТАНГ ВОЛОДИМИРОВИЧ,

старший лейтенант, начальник хімічної служби 861 стрілецького полку 294 стрілецької дивізії 52 армії.

10 лютого 1944 р. був поранений командир 4 стрілецької роти. В.Чиковані взяв на себе командування ротою і продовжував з успіхом вести бойові дії. Поблизу Стеблева противник, який розташувався за річкою, зустрів роту сильним вогнем. Рота зайняла оборону. В.Чиковані з групою бійців (10 осіб) переправився через р.Рось і раптовим ударом з флангу зламав оборону противника. Ворог, кидаючи техніку, почав поспішно відходити. Бійці роти знищили більше 50 осіб, взяли в полон 60 німецьких солдатів, захопили 3 танкових і 4 ручних кулемети, 30 гвинтівок, 8 автоматів, 9 автомашин. Сам В.Чиковані в рукопашному бою знищив 11 солдатів противника, 1 станковий кулемет (гранатою).

(З нагородного листа В.В.Чиковані)

КНЯЗЄВ

МИКОЛА ІВАНОВИЧ,

сержант, командир кулеметної обслуги 1237 стрілецького полку 373 стрілецької дивізії 52 армії.

В бою за с.Яблунівку 15 лютого 1944 р. М.І.Князєву було поставлено завдання зайти в тил противника з кулеметом і відрізати йому шляхи відступу. Завдання було виконано відмінно. Знищено більше 50 ворожих солдатів.

(З нагородного листа М.І.Князєва)

РИЖАКОВ

ВАСИЛЬ ОМЕЛЯНОВИЧ,

гвардії старший сержант, командир 45-мм гармати 43 гвардійського кавалерійського полку 12 гвардійської кавалерійської дивізії 5 гвардійського Донського казачого кавалерійського корпусу.

В бою під Новою Будогою 13 лютого 1944 р. під час двох контратак противника старший сержант Рижаків із своєї гармати підбив 1 танк, знищив 2 автомашини з боеприпасами, розбив 3 танкових кулемети противника, дав можливість полку увірватися в с.Нову Буду.

(З нагородного листа В.О.Рижаківа)

ІРИНІН

ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ,

кулеметник-кавалерист, гвардії сержант.

13 лютого 1944 р. під час наступу на с.Нову Буду був поранений, стікаючи кров'ю, продовжував вести вогонь з кулемета. Знищив до 60 німецьких солдатів і офіцерів. Тільки після третього важкого поранення без свідомості його винесли з поля бою.

(З нагородного листа О.І.Іриніна)

ПАМ'ЯТЬ — КАТЕГОРІЯ ВІЧНОСТІ

У цьому переконуюсь, коли читаю листи ветеранів, що надходять на адресу Заповідника. Вони — як нескінченна книга пам'яті.

Переді мною лист ветерана 27-ї армії Валентина Миколайовича Бессєдіна із м.Севастополя: *"Найжорстокіший бій з противником точилися з 16 на 17 лютого 1944 року. Була страшна хуртовина, сніг забивав очі. На світланку ворожі колонии пішли на прорив із оточення на ділянці 27-ї армії. Я тоді був навідинком гармати. Вогонь вівся настільки інтенсивно, що на гарматних дулах горіла фарба. Ми не відступили"*

Ілля Іванович Чесноков із Рязанщини воював у складі 202-ї стрілецької дивізії 27-ї армії. Не

передати словами, скільки довелось солдатів пережити, побачити горя у страшні воєнні роки. Не злічити боїв, у яких брав участь. Та в пам'яті найбільше закарбувалися події саме Корсунь-Шевченківської операції:

"З 12 по 17 лютого 1944 року наша дивізія вела жорстокі бої на ділянці Верещакі-Почапінці-Хильки. Нам, рядовим, тоді було не відомо, що ми знаходимося на лезі атак фашистських військ, які намагалися із Шендерівки через Хильки і Почапінці пробитися на Лисянку.

Моя пам'ять зберігає неба-

чену в тих краях хуртовину, і найжорстокіший бій у Хильках. Незабутнім лишилось відчуття нелюдського напруження перед боєм, перед зустріччю з ворогом, коли до неї готуєшся і все одно лишаєшся неготовим..."

І далі:

"Нашій дивізії було присвоєно почесне найменування "Корсунська". Багатьох воїнів нагородили урядовими нагородами"

Медаль "За відвагу" прикрісила груди і Ілля Чеснокова. По війні Ілля Іванович продовжував службу в армії. Після звільнен-

ня в запас, у 1956-му році, працював на партійній роботі. І нині ветеран в строю. Часто зустрічається з молоддю, розповідає про жорстокі воєнні будні, про життєві перипетії, своїх друзів.

Приємно, що і через 60 років нам вдається відшукувати і налагоджувати зв'язки з учасниками Корсунь-Шевченківської битви. Іноді допомагають нам у цьому зовсім незнайомі люди. Нещодавно надійшов лист від жителя м.Києва Є.М.Попова, який повідомив нам адресу подружжя Платонових із Москви.

"Нещодавно мені довелося зустрітись із ветераном Великої Вітчизняної війни О.М.Платоновим. Олег Миколайович і Валентина Павливна разом пройшли війну з першого і до останнього дня. Однак найбільш тяжкі і не-

забутні спогади залишилися у них саме про Корсунь-Шевченківську операцію. Якщо Ваш музей підтримує зв'язок з ветеранами, то було б добре згадати про цих мужніх і скромних людей. Вони будуть раді і вдячні за увагу" — закінчує свого листа Є.М.Попов.

Ми відразу ж написали Олегу Миколайовичу і Валентині Павливні Платоновим. Звісткою від них обов'язково поділимося з читачами газети.

Можна ще довго цитувати листи ветеранів. Читаючи і перечитуючи їх, ще раз переконаєшся, що пам'ять людська — незгасна. Вона із категорії вічності.

Галина ДАВИДЕНКО,
завідувачка відділу науково-освітньої і методичної роботи
Заповідника.

ЯКОМУ ВІЧНО ЖИТИ

Похмурий ранок 14 січня 1944 року закарбувався в пам'яті Олексія Федоровича Колокольцева на все життя. Звільнивши Смілу, Городище, Завадівку, Карашину, бійці третього батальйону 1235-го стрілецького полку увійшли у Корсунь.

— Проходили через парк, — згадує ветеран. — Ще тоді дивувались, що всі його містки через Рось уцілили, як і сам палац. По вулиці Шевченка під ногами суцільне місиво з снігу та багнюки. Сів сніжок, людей ніде не було видно. Отримали наказ: повертати на Яблунівку, Стеблів. По дорозі бачили обгорілі стіни районної лікарні (де зараз телеательє), зруйновану греблю ГЕС. То було моє перше знайомство з Корсунем.

Росіянин за національністю, сержант стрілецького батальйону у складі 373-ї Миргородської Червонопрапорної стрілецької дивізії О.Ф. Колокольцев отримав поранення у Корсунь-Шевченківській битві, а підлікувавшись, визволяв Україну, Молдавію, Румунію, Польщу. І якщо протягом цього бойового походу забезпечувався безперервним зв'язком між командиром батальйону і командиром полку, то в цьому заслуга і його, радиста.

— Війна для мене закінчилася у травні 1945 року на території Чехословаччини, — розповідає Олексій Федоро-

ПОЧЕСНИЙ ГРОМАДЯНИН МІСТА

вич. — Пішки добирався до рідних країв. 6 листопада 1945-го знову ступив на священну корсунську землю, омити кров'ю моїх бойових товаришів. Тут залишився жити, працювати, тут зустрів свою майбутню дружину Наталію Матвіївну.

Все життя працював в будівельній організації, у повоєнний час відбудовували народногосподарські об'єкти, зводили нові. Формували сучасне обличчя зруйнованого фашистами Корсуня. Я горджуся, що

особисто причетний до будівництва таких споруд, як лікарня, пошта, будинок культури, палац дітей та юнацтва, дитячі садки, житлові багатоповерхівки і багатьох інших. А скільки було збудовано в селах району, скільки кілометрів доріг заасфальтовано! Хіба перелічиш все, що зроблено за більш як 40 років трудового стажу. Жаль, що нині не вистачає коштів, аби утримувати всі ці споруди у належному стані. Про сьогоднішній день

Олексій Федорович говорить із сумом: "Щось в людях змінилося. Моє покоління підтримувало віра в майбутнє, ми все робили дружно, гуртом. Було відчуття літкого товариша. Після роботи, пам'ятаю, йшли на відбудову ГЕС — копійки ніхто не платив, а люди старали-

ся і працювали на совість".

Ветеран жваво цікавиться подіями, які відбуваються у країні і світі, передплачує періодику, поряється по господарству. А ще просить долю, щоб була прихильнішою і до його онуків, і до всіх нинішніх молодих людей. Щоб жилося їм краще, щоб чесною працею примножували створене батьками, а не руйнували його. І щоб ніколи не забували, шанували тих, хто врятував цю землю від фашизму.

Лариса КОНДРАТЬЄВА.

ЙОМУ БУЛО ЛИШЕ П'ЯТНАДЦЯТЬ

"Рішенням сесії Шендерівської сільської ради один з провулків села, де жив Петро Дорошенко і загинув в лютому 1944 року, названо його ім'ям".

"Надросня" від 17 лютого 1999 року.

Під час Корсунь-Шевченківської битви активну допомогу нашим воїнам подавало й цивільне населення. У сільському краєзнавчому музеї зберігаються матеріали, які розповідають про мужність шендерівчан. Про юного месника Петра Дорошенка повідав педагог, краєзнавець Станіслав Двірняк.

З юнацьким запалом Петро рвався на фронт з самого початку війни, навіть приєднався з товаришем до відступаючої частини, та червоноармійці прогнали підлітків додому.

Зі спогадів матері, у 1944-му, коли в Шендерівку зайшли наші війська, Петрусь десь зник, і вона його кілька днів не бачила. А коли з боку Стеблева знову посунули німці і почалася жахлива стрілянина, то син забіг на хвилинку в солдатській шинелі з гвинтівкою і гранатами за поясом і сказав, що йде бити фашистів.

Люди бачили, як він на Сахарні (урочище в Шендерівці) допомагав кулеметникам, які стримували наступ гітлерівців, а коли обслуга загинула, то хлопець сам ще довго строчив по ворогу, аж поки не скінчилися патрони. Потім почав відступати, тягнучи за собою кулемет. Тут і догнала його ворожа куля. Юному меснику на той час не виповнилося й шістнадцяти...

Синове замерзле тіло мати знайшла в снігу, поховала біля рідної хати. Вже після війни його прах перехоронили в братській могилі.

Петро Дорошенко, як і тисячі інших юнаків і дівчат, віддав своє молоде життя, захищаючи рідну землю від фашизму. Вдячні нащадки про це пам'ятають.

Зброю взяло село

Події зими сорок четвертого року запам'ятала добре, бо мала вже шістнадцять років. На фронті воювали батько, брат Микола, сестру Аню забрали в Німеччину, а мені влітку сорок третього пошало втекти, коли везли німці підводами до Корсуня.

Що пережили тоді квітчани, уявити важко. Якщо не помиляюсь, зараз в селі десь 1300 осіб, а при визволенні його загинуло 600. Серед них мамин брат Федь Олиферович Пахаренко, учасник оборони Квіток, наш сусід Петро Васильович Касяненко, син баби Мелашки Петро Касяненко...

Одне говорити про невідомих вбитих, а інша справа, коли це близькі тобі люди. Багато з них позбулися житла. Під час відступу німці підпалювали хати смолоскипами, а скільки ж під снарядами, бомбами було зруйновано!.. Після вибуху бомби наша хатина тріснула, тож перейшли до дядька Василя на Новоселку (так куток зветься). Безліч людей тулило-

ся в землянках. Петрик Касяненко в сорок четвертому народився в ямі і довгий час був незрячим.

ПАМ'ЯТАЮ

Із картин того часу запам'ятався вітряк, від якого вели вогонь наша "катюша" і кулемет "максим". Найвища напруга боїв тривала, здається, днів десять. Квітчани взяли зброю в руки, їм допомагали жінки, діти. Не так багато знайдеться сіл, які не лише були місцем боїв, а які стали солдатами. Як мої рідні Квітки.

Рідко коли тепер буваю там, але особливо взимку постають перед очима і ніби оживають жахливі і героїчні дні оборони, визволення.

Софія ПЕТРЕНКО,
пенсіонерка,
м. Корсунь-Шевченківський.

ЗГАДУЮ

Ішов лютий сорок четвертого. Знесилені німці відступали. Але цей відступ був не таким простим. То рядові ішли, як череда на жертвовник, а командування люто огризалось.

І коли через село Таганчу протилася на Корсунь остання лавина їхньої техніки, замінували дорогу протитанковими мінами. Минували вночі, притрусили багнюкою. На ранок слідів було не видно. Але ж іще сунули піші німці, безнадійно бредучи по грязюці.

Один такий вояка з обмороженими руками і лицем забрів до нашої сусідки Оксани. Та миттю прислала до нас дочку, щоб поклікати мою матір. Незабаром вся вулиця із страхом спотерігала, що буде далі. А було ось що: німець виявився послідовником Ернеста Тельмана і розповів про міни.

Звістка відразу облетіла село. Жінки сполошилися і мерщій побігли до єдиного на всю вулицю чоловіка — діда Євдокима Столяренка, який воював ще у Першу світову війну 1914 року. Дід взяв на себе командування і призначив чергування. Німця відігріли, обкутали великою обкидною хусткою, що принесла моя мати, і він знову побрів кудись по баорах назустріч своїй долі.

А жінки разом з дідом почали чергування. Було дуже холодно, сиво, всі повбиралися в

зимовий довгополий одяг, обгорнулися ковдрами і стали схожими на примар. А треба ж бути непомітними!.. Чергування затяглося, одні змінювали інших, і лише дід Євдоким стійко тупав у чагарнику збоку дороги, хукаючи в посинілі кулаки.

Раптом поруч пролунали автоматні черги. Від несподіванки жінки зойкнули і присіли, а дід навпаки, широко розкинувши руки, намагався заступити собою жінок.

Та треба було братися за роботу. Незабаром прибула підмога, і всі міни були знешкоджені. Невдовзі розвідники вирушили в дорогу, обдарувавши сміливого діда з помічницями солдатським пайком.

А на дорозі ще дуже довго в тяжкі повоєнні роки виднілися глибокі ямки від мін, на яких підстрибували і торохкотіли вози, а візники при цьому недобрим словом згадували і війну, і тих, хто її затіяв.

Лідія АНТОНОВА,
жителька міста.

МІНИ

ІСТОРИЧНІ КАДРИ РОЗПОВІДАЮТЬ

В умовах бездоріжжя під час битви.

Танковий десант.

Колона полонених німецьких військ після Корсунь-Шевченківської операції.

“ЗГАДАЮ — І НЕ ВІРИТЬСЯ, ЩО ВИЖИВ”

У кожного шлях до “другого Сталінграда” проліг свій. Для Івана Юхимовича Крамаренка, як для багатьох, з літа сорок першого, а там уже — як доля повеліла. Юнак із Сотників хотів бути військовим і дуже радів, коли став курсантом Київського військово-інженерного училища. Але спочатку евакуація, згодом вже Горьковське мінометно-артилерійське училище.

Бойове хрещення прийняв у березні сорок третього під Орехово-Зуєвим командиром взводу 120-міліметрових мінометів. Його 645 полк брав участь у звільненні Чернігівщини, Житомирщини. “Не відав, не гадав, — згадає наш земляк, — що доведеться звільняти рідний край. Коли готувалася ця масштабна операція, нас перекинули з Коростеня в напрямок села Медвина. Визволяли у впертих боях. За два дні прорвали лінію оборони і підійшли в

напрямку Бойкового поля неподалік Комарівки і Шендерівки. Знову новий наказ — пробратися в тил до Селища, що і здійснили, хоча мали великі втрати. За добу загинув 71 чоловік. У бою за Хильки загинув командир взводу розвідки, рішучий і відважний Маркс Алфьоров.” За битву під Корсунем

Іван Крамаренко одержав медаль “За відвагу”. А попереду було ще стільки вогненних доріг, про які ветеран каже так: “Згадаю — і не віриться, що вижив”. Два поранення, контузія... Після розриву ворожого снаряда біля міномета тиждень не приходив до свідомості.

Війну з рідним полком

закінчив артилерист під Віднем. Додому повернувся в сорок сьомому. Усе життя працював на залізниці, останні десять років — ковалем у майстерні курсунської дистанції колії. Як справжній фронтвик, який знає присмак пороху і лиха, про свої нагороди і подвиги згадувати не любить. Коли про нинішню зиму стали говорити, сказав, що дуже схожа на ту, шістдесятирічної давності.

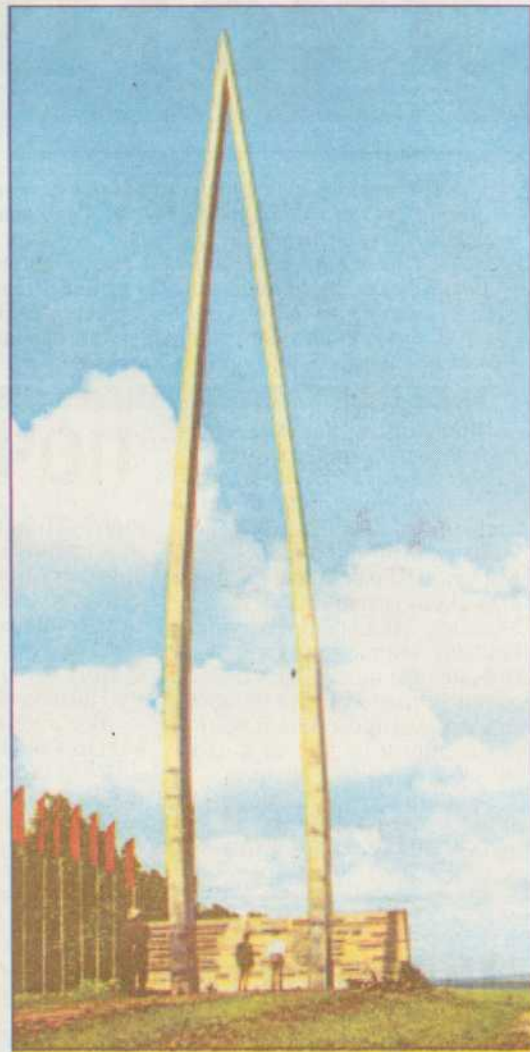
Мешкає Іван Юхимович неподалік станції Корсунь, тож мирний гуркіт поїздів сприймає як спогад про мирну працю. А про січень лютий 1944-го нагадує нагрудний значок “202 Корсунська стрілецька дивізія”.

Віталій ПРОШИН.

На знімку І.Ю. Крамаренко (праворуч) з почесним громадянином міста, учасником Корсунь-Шевченківської битви О.Ф. Колокольцевим.

Фото

Людмила МОРЕНКО.

Земля Надроснянська. Країни коліска. Ти стільки зазнала страждань і жалів!.. Загойлись рани колишніх боїв, І списами воїв зорять обеліски.

ДРУЖИНА ПІДПІЛЬНИКА

Влітку 1942 року в окупованому гітлерівцями Корсуні та селах району з'явилися надруковані на машинці листівки:

“Товариші! Починайте боротьбу, знищуйте верстати, машини на фабриках і заводах! Не давайте окупантам хліба, цукру, сировини — все це швидше здавить німцям глотку. Переховуйте військовополонених, які втекли з таборів смерті. Убивайте підлих зрадників, поліцаїв та інших продажних людей. Кров за кров!”

Комітет-103.”

Ця жінка бачила, знала, хто писав і друкував, потайки вночі під загрозою смерті розклеював ці листівки. Вона й сама допомагала їм — чоловікові Петру Єремійовичу Марценюку, своїй сестрі Лідії Грузновій — друкарці, іншим підпільникам, які прийняли рішення чинити опір чужоземцям, новій владі.

Стара хатина поряд з новою, збудованою після війни вдовою Вірою Олександрівною Марценюк, і досі стоїть на вулиці Чапаєва. У ній відбувалися зустрічі підпільників, друкувалися листівки...

17 липня минулого року виповнилося 60 літ з часу страти Петра Марценюка, Юрія Бойка, Ігора Змієвського та інших

із 103 відважних патріотів. Їх розстріляли у Різаному яру. А пізніше перенесли тіла у братську могилу на Алеї Слави біля районного будинку культури. Туди й несли квіти усі ці роки вдова вчителя Марценюка (на знімку), який для земляків став легендою, а для неї назавжди залишився втраченою долею.

Старість забрала сили Віри Олександрівни, та зберегла у пам'яті і роки радості, і воєнного лихоліття, і страшні втрати. На стіні скромно обставленої хати вже багато літ висить збільшене фото — вони удвох з Петром Єремійовичем. Він для неї назавжди залишився молодим...

Діорама “Корсунь-Шевченківська битва. 1944 рік”

ЗАСНОВНИКИ — Корсунь-Шевченківська районна державна адміністрація, районна рада і трудовий колектив редакції газети “Надросня”.
Ресстраційне свідоцтво: серія ЧС №203 від 5.03.1998 р. Індекс: 61595.
РЕДАКТОР ЛЮДМИЛА МОРЕНКО.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: 19400, м. Корсунь-Шевченківський, вул. Червоноармійська, 7.
E-mail: nadrossia@gala.net.
ТЕЛЕФОНИ: редактора — 2-04-22, заступника редактора — 2-31-11, бухгалтера — 2-38-06, відділів: інформації — 2-46-22, листів, екології — 2-38-33, факс 2-38-06.
Тираж 5000. Замовлення.

Номер набрано і зверстано в редакції газети “Надросня”.
ДНІ ВИХОДУ: середа, субота.
Друк — офсетний, обсяг — 1 друкований аркуш.
Тираж віддруковано в Городищенському поліграфічному підприємстві (м.Городище, пр. Глінки, 2, т. 2-25-30)